

KÁIN ÉS ÁBEL

Tizenegy éves voltam, amikor a nagyszüleimnél, Kávászon töltöttem az egész nyári szünetet. Egyrészt, mert jót tesz nekem a friss levegő, másrészt a Balatonban végre megtanulok úszni, harmadrészt, mert a szüleim éppen váltak – de erről a gyerekek előtt nem beszélünk.

Csak ha már kimentem a kertbe játszani, akkor zendít rá a nagyapám a konyhában, kezében a szódásszifonnal, hogy az a nyomorult apám tönkreteszi a drága édesanyámat. Igaz, hogy a drága édesanyám, az ő gyönyörű lánya hagyott ott minket, tavaly húsvétkor. De akkor se hordott a föld a hátán még egy olyan bíróságot, amelyik elvenné egy édesanya, egy ilyen drága édesanya gyerekét, főleg ha a férje egy akkora tróger, mint az én apám, a Kazim Simon. A nagyapám nagyot sóhajt, a fejét ingatja, közben becsavarja az új patront.

De hát ezek büdös kommunisták, folytatja. Jobb kezét remegve az égnek emeli, a baljában meg a lila, gömbölyű szódásszifont rázza. Bugyborékol benne a szénsav. A nagymama egy hosszú villával forgatja a húsokat a rotyogó zsírban, és halkán sóhajtozik. Drága kislányom. Édes kislányom.

A konyhaajtót félig nyitva felejtették, azon át leskelődtem, mert mégse mentem ki a kertbe játszani. Eredetileg vadászni indultam a mogyoróveszszőből frissen hajlított íjammal, de amikor meghallottam a nagyszüleimet, a konyhaajtóhoz lopóztam. A függöny széle mellett mindent láttam. A nagyapám hosszú, reszketeg ujjai a plafon felé meredtek, mint valami vilámhárítók. Szívták magukba az égi átkokat, hogy lesújtsanak arra a szemétládára, aki még merészeli magát az apámnak nevezni.

A kutyaúrstenit a retkes picsájának, sziszegte. Hát elveszi egy édesanya egy szem, életben maradt gyermekét!?! Elviteti a pszichológushoz, és az meg elveszi!? Hát milyen világ ez?! Meglásd, Simon, megver még érte az Úristen, sipította, és közben a lábával nagyokat dobbantott a konyhakövön. Úgy rázza a szódás szifont, mintha az apám nyaka volna. A retkes picsádba, te Simon, méghogy a Klárka nem alkalmas a gyereknevelésre, kiáltotta nagyapa, majd hirtelen odalépett a mosogatóhoz, és belespiccelte a friss szódát. Ettől én úgy megijedtem, hogy kiszaladtam hátra a mosókonyhába, és bebújtam az esztergapad alá.

Kávászon minden vasárnap délelőtt templomba kellett menni. Nekem mint a papunokának nem lehetett kifogásom, egyrészt mert a templom az udvar közepén állt, másrészt, mert ez a kötelezettségem, mondta a nagyapám. Így mondta mindig: kötelezettség.

Néha próbálkoztam fejfájással, gyomorfájással, de ennek sose lett jó vége. Ha például váratlanul köhögni kezdtem és belázasodtam, akkor természetesen nem kellett istentiszteletre menjek, maradhattam az ágyban, de cserébe két napig ki se tehettem a lábam a szobából, nehogy visszaessek. Hiába bizonygattam, hogy már jól vagyok, a nagymama a betegséget halálisan komolyan vette a szegény Zoltánka nagybátyám miatt, aki csecsemőkorában megkékült a nitrátos kútvíztől, és mire nagyapám megjött az orvossal, addigra megfulladt. Így hát hiába toporzékoltam könnybe lábadt szemmel, hogy én csak szimuláltam, csak füllentettem, nem vagyok beteg, nem vagyok beteg, a nagymama megfogta a homlokomat, és a fejét ingatta.

Egészen ki vagy vörösödve, fiam, és lám, hogy be vagy rekedve, alig van már hangod, jaj, milyen meleg a fejed is! Na bújjál csak vissza a dunyha alá!

Hiába volt kint rekkenő hőség, nekem ágyban volt a helyem. Minél melegebb, annál jobb, mert hamarább kiizzadok, mondta a nagymama, és soha egyetlenegyszer se merült föl benne, hogy nekem tényleg kutya bajom, csak a *Mint a szép híves patakrához meg az Örülj, szívem, vigadj, lelkem*hez nincsen kedvem. Szerinte olyan nincs, hogy egy papgyerek ne akarná hallani az élő Isten ígését.

Így, ha jót akartam magamnak, inkább teljesítettem a kötelezettségemet. Cserébe előtte és utána mehettem, amerre látok, kivéve a Balaton-partra – de erről az anyádnak meg az apádnak egy szót se. A kávási parókia hatalmas kertje a Felszabadulás újtjáról indulva, közel egy kilométer hosszan szaladt hátra, egészen a szántóföldek szélén futó nádas berekig. Az egyik leghosszabb telek volt a faluban. A nagyszüleim másodállásban zöldséget és gyümölcsöt termesztettek, amit a nagyapám a bugyikék Trabantján hordott be a sóteleki és a siófoki piacokra. A szőlőlugasok, diófák, cseresznyefák, barackok és a kert végi elvadult bodzabokrok között egész nyáron remekül el lehetett veszni. Így annyira nem is hiányzott a strand. Igaz, úszni se tanultam meg.

A papunoka kötelezettségem azzal járt, hogy a templomban mindig az első sorba kellett üljek. A keskeny és kényelmetlen padról nem ért le a lábam, a párnáról folyton lecsúszott a fenekem, izegtem-mozogtam, ezért a nagyapámnak folyton rám kellett néznie a szószékről, hogy maradjak végre nyugton.

Az élő Isten igéje az egyik júliusi vasárnapon Káinról és Ábelről beszélt. Azt mondta, hogy Káin volt az idősebb testvér, Ábel a fiatalabb. Káin földműves volt, és szívében gonosz, míg Ábel alázatos és szelíd birkapásztor. Káin irigy volt testvéreire, mert annak áldozatát elfogadta az Úr, ellentétben az övével, melynek füstje eloszlott a szélben. Ábel az újszülött báránypók kövérjéből vitt áldozatot az Úrnak, és nem csak zöldségeket, mint Káin. Ezért Káin bosszút forralt szívében, kicsalta Ábelt a mezőre, és egyetlen ütéssel agyonvágta. Az Úristen ezért megátkozta Káint, hogy bujdosson és kóboroljon egész hátralévő életében. Ez volt az első gyilkosság az emberiség történetében, és mennyi, de mennyi vérontás követte mind a mai napig.

Mindannyian Káinok vagyunk, kedves testvéreim, mindannyiunknak vér tapad a kezéhez, prédikálta a nagyapám furcsa, remegő hangon, kicsit lábujjhegyre állva feltartotta a kezét, mutatván, hogy tényleg véresek. Bár nem látszik rajtuk semmi, de higgyük csak el, és nyugodtan nézzük meg a saját kezeinket is, mert azokról is csorog a ragacsos vér. Bármennyire is tisztának találnánk, és nem látnánk rajra a mocskot, attól még az Úristen pontosan látja, és megbüntet bennünket érte, drága testvérek. Hisz nem kell ahhoz ölni, hogy gyilkosok legyünk, mondta a nagyapám, és megrázta széttárt, eres ujjait, majd azt mondta: Ámen.

Ezután a láthatatlanul véres kezeinket összekulcsoltuk, hosszan imádkoztunk, és hamiskásan elénekeltünk pár unalmas dicséretet az énekeskönyvből.

Az istentisztelet után, az ebédnél megkérdeztem a nagyapámat, hogy ha minálunk a bátyám, Andris volt az idősebb, de már meghalt, akkor ő a Káin vagy az Ábel?

Épp a levest ettük. Nagyapám letette a kanalat. A tányér szélé mellől lassan kihúzta a szalvétát, megtörölte vele a száját, félbe hajtotta, majd óvatosan visszacsúsztatta a tányér pereme alá. Rám nézett, és úgy mondta. Kisfiam, mindig az a Káin, aki életben marad. Majd újra felemelte a kanalat, és megette a leves maradékát. Másodiknak főtt hús volt gyümölcsmártással és darával, aztán sárgadinnyét és barackot ettünk, amit a nagymama még reggel szedett a kertben. A barack levétől ragacsos lett a szám és a kezem. Ebéd után hiába mostam, nem jött le, az ujjaim összeragadtak, mintha ragasztóval kenték volna be őket. A mosdókagyló alatti lavórból kivettem a barna, bűdös mosószipant, azzal is dörzsöltem, de hiába. Félttem, ha hagyom, hogy összeragadjanak, akkor össze is nőnek. Két lapát lesz a helyükön, és akkor mindenki meglátja, hogy mi vagyok.

Órákig nyitott tenyérrel járkáltam, kimentem a kertbe, végig a kis úton hátra a vadnarancsfákig. Felvettem a földről egy éretlenül lehullott gyümölcsöt, és behajítottam a gazba. Aztán egy másikat. Jó nehezek voltak, törtek a száraz ágak, amerre repültek. Ha sikerült eltalálnom egy fa törzsét, akkor szétplaccsantak. Egy idő után azt játszottam, hogy feldobom a vadnarancsot a fejem fölé a levegőbe, és nem szabad arrébb álljak. Először behúztam a nyakam, és lehunytam a szemem, de a narancsok mindig a hátam mögött vagy előttem értek földet. Nem sikerült eltalálnom magamat, hiába próbáltam. Felhajtottam a trikóm alját, és annyit szedtem bele, amennyit csak bírtam. Onnan hajigáltam egymás után a fejem fölé. Volt, amelyik súrolta a vállamat, de egyik se talált fejbe.

Az élő Isten igéje még azt is mondta a templomban, hogy Káint megátkozta az Úristen, hogy kóborló legyen egész életében, és a föld ne teremjen neki. De pecsétet is rakott rá az Úr, hogy senki se tudja őt agyonütni. András volt az idősebb, de én éltem túl. A Káinok azok, akik életben maradnak. A vadnarancs nem mérgező, csak ehetetlen.